

Stanovisko Nejvyššího soudu SSR ze dne 20.11.1972, sp. zn. Tpj 36/72, ECLI:CZ:NS:1972:TPJ.36.1972.1

Číslo: 18/1973

Právní věta: K rozlišování mezi přečinem proti majetku v socialistickom a v osobnom vlastníctve podľa § 3 odst. 1 zákona č. 150/1969 Zb. a priestupkom proti socialistickému spolunažívaniu podľa § 19 zákona č. 60/1961 Zb.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 20.11.1972

Spisová značka: Tpj 36/72

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Doprava, Přečin proti majetku v socialistickém vlastníctví, Přečiny, Přestupky

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3 odst. 2

§ 1 odst. 2

§ 13 odst. 1 60/1961 Sb. § 19 65/1965 Sb. § 73

§ 132

§ 136

§ 247

§ 248

§ 250

§ 257 150/1969 Sb. § 1 odst. 1

§ 3 odst. 1

§ 3 odst. 4

§ 74

§ 88

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozlišovanie medzi přečinom proti majetku v socialistickom a v osobnom vlastníctve podľa § 3 odst. 1 zákona č. 150/1969 Zb. o přečinoch (ďalej len zákon) a priestupkom proti socialistickému spolunažívaniu podľa § 19 zákona č. 60/1961 Zb. robí v praxi orgánov činných v trestnom konaní ťažkosti. V poslednom čase sa prax najmä orgánov ZNB a prokuratúry ustálila tak, že drobnejšie útoky proti cudziemu majetku, pokiaľ spôsobená škoda nepresiahla 100 Kčs, nie sú posudzované ako přečiny proti majetku v socialistickom a v osobnom vlastníctve podľa § 3 odst. 1 zákona.

Nemožno však súhlasiť s postupom, ktorý by pri rozlišovaní medzi uvedeným přečinom a

priestupkom vychádzal len z výšky spôsobenej škody ako jediného rozlišovacieho kritéria.

Podľa ustanovenia § 1 odst. 2 zákona (obdobne ako podľa ustanovenia § 3 odst. 2 Tr. zák.) čin, ktorého stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť je nepatrný nie je prečinom, i keď inak vykazuje jeho formálne znaky. Toto ustanovenie teda na základe materiálnej podmienky určuje spodnú hranicu typovej spoločenskej nebezpečnosti prečinov a táto je tak u prečinov (§ 1 odst. 2 zákona) ako aj u trestných činov (§ 3 odst. 2 Tr. zák.) vyjadrená zhodne pojmom nepatrného stupňa nebezpečnosti činu pre spoločnosť. Zásada, že čin, ktorého stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť je nepatrný nie je prečinom (trestným činom), nie je v rozpore s princípom legality, na ktorom sa zakladajú Trestný zákon a Zákon o prečinoch. Zmyslom tohto princípu je zabezpečiť, aby sa ako prečin (trestný čin) mohli posudzovať len činy uvedené v zákone. S touto zásadou však nie je v rozpore to, že sa niekedy čin spáchaný za konkrétnych, zákonom predvídaných podmienok, nebude posudzovať ako prečin (trestný čin), i keď formálne má znaky uvedené v zákone.

Za činy, ktorých stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť je nepatrný, treba okrem iných pokleskov (napr. porušenie pracovnej disciplíny podľa § 73 a 74 Zákonníka práce) považovať priestupky podľa zákona č. 60/1961 Zb. V súvislosti s prečinom proti majetku v socialistickom a osobnom vlastníctve podľa § 3 odst. 1 zákona pôjde o priestupok proti socialistickému spolunažívaniu podľa § 19 zákona č. 60/1961 Zb., ktorého sa okrem iného dopustí ten, kto drobným poškodzovaním majetku v socialistickom alebo osobnom vlastníctve narušuje v menšom rozsahu socialistické spolunažívanie. V dôsledku toho kritériom pre rozlíšenie, kedy pôjde o prečin podľa § 3 odst. 1 zákona a kedy o uvedený priestupok, musí byť jedine okolnosť, či niektoré činy, ktoré by ináč bolo treba posúdiť ako prečin proti majetku v socialistickom a v osobnom vlastníctve, sú činmi nepatrného stupňa nebezpečnosti pre spoločnosť. Keďže ide o delikty poškodzujúce majetok, bude iste dôležitým kritériom pre rozlíšenie prečinu podľa § 3 odst. 1 zákona od uvedeného priestupku výška spôsobenej škody. Táto však nemôže byť kritériom jediným. Zákon sám v citovaných ustanoveniach výšku škody ako rozlíšenie medzi prečinom a priestupkom neuvádza. Zásadne síce nemožno mať výhrady proti praxi, ktorá považuje drobnejšie útoky proti majetku v socialistickom a v osobnom vlastníctve, pokiaľ spôsobená škoda na tomto majetku nepresahuje 100 Kčs, za priestupok proti socialistickému spolunažívaniu podľa § 19 zákona č. 60/1961 Zb. Pre posúdenie, či v takýchto prípadoch pôjde o čin nepatrného stupňa nebezpečnosti pre spoločnosť však nestačí vychádzať len z výšky spôsobenej škody, ale je nevyhnutné prihliadnúť vždy aj na ostatné okolnosti uvedené v § 3 odst. 4 Tr. zák. (§ 13 odst. 1 zákona), ktoré spoluurčujú v konkrétnom prípade stupeň nebezpečnosti spáchaného činu pre spoločnosť. Len potom možno zodpovedne uvážiť, či so zreteľom na všetky tieto okolnosti je stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť nepatrný, resp. či napriek škode menšej ako 100 Kčs už presahuje hranicu nepatrného stupňa spoločenskej nebezpečnosti činu. Je preto potrebné vždy brať zreteľ najmä na význam chráneného záujmu, ktorý bol činom dotknutý, spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, osobu páchatela, mieru jeho zavinenia a jeho pohnútku.

Všeobecne možno uviesť, že spravidla nepôjde o čin nepatrného stupňa nebezpečnosti pre spoločnosť tam, kde sú dané okolnosti, s ktorými zákon za podmienok § 88 Tr. zák. spojuje u trestných činov použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 132, 136, 247, 248, 250 a 257 Tr. zák. Tak napr. nepôjde o čin nepatrného stupňa nebezpečnosti pre spoločnosť, aj keď spôsobená škoda, ktorú páchatel spôsobil alebo spôsobiť zamýšľal, je menšia ako 100 Kčs, keď sa páchatel pokúsi bezprostredne po čine ponechať si vec násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia, dopustí sa činu ako člen organizovanej skupiny, dopustí sa činu ako osoba, ktorá má povinnosť chrániť záujmy poškodeného (poručník, opatrovník a pod.), dopustí sa činu na veci svedka, znalca alebo tlmočníka pre výkon ich povinností, dopustí sa činu na veci, ktorá používa ochranu podľa osobitných predpisov (napr. podľa zákona SNR č. 7/1958 Zb. SNR., podľa zákona č. 22/1958 Zb.), dopustí sa činu pre zárobok (§ 89 odst. 3 Tr. zák.) a pod.

Nepatrný stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť nebude mať čin ani vtedy, keď tu budú iné okolnosti, ktoré zvyšujú stupeň jeho nebezpečnosti pre spoločnosť, napr. keď páchatel prejaví činom obzvlášť zavrhnutiahodné vlastnosti (okradne dôchodcu, malé dieťa, slepca a pod.), keď ide o recidivistu, keď sa páchatel dopustí činu na veci, ktorá sa ťažko zadovážuje, keď sa dopustí činu, hoci vie, že sa na pracovisku drobné rozkrádanie veľmi rozmohlo, keď vykoná rozkrádanie rafinovaným vlámaním a pod. Každú takúto okolnosť je však treba posúdiť v súvislosti so všetkými ostatnými okolnosťami, ktoré spoluurčujú stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť.

V týchto prípadoch bude spravidla treba posúdiť konanie páchatela ako prečin proti majetku v socialistickom a v osobnom vlastníctve podľa § 3 odst. 1 zákona, i keď spôsobená škoda neprevýšila sumu 100 Kčs. Pritom najmä pri kumulácii tých okolností, ktoré u trestných činov zákon spojuje s použitím vyššej trestnej sadzby, nemusí byť vylúčené, že stupeň nebezpečnosti konkrétneho činu pre spoločnosť prekročí hranicu typovej spoločenskej nebezpečnosti prečinu (§ 1 odst. 1 zákona) a konanie páchatela bude potrebné posúdiť dokonca ako niektorý z uvedených trestných činov.